

fs

Na osnovu Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevu („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 27/24), Opće metodologije o registraciji vannastavnih i posebnih programa, broj: 01-1-02-4416-7/23, od 10. 7. 2023. godine, Izmjena i dopuna Opće metodologije o registraciji vannastavnih i posebnih programa, broj: 01-1-04-5428-6/24, od 18. 7. 2024, i Kataloga registriranih programa, broj: 11-34-39906/25 od 17. 7. 2025. godine, Nastavničko vijeće JU Prva gimnazija na sjednici održanoj dana 13.02.2026.g. utvrđuje i usvaja:

IZVEDBENI PLAN ZA REALIZACIJU STUDIJSKE POSJETE

“OD RATA DO MIRA I”

Studijska posjeta “Od rata do mira I” višednevna je posjeta, putovanje i boravak učenika u trajanju od tri noći i četiri dana u pratnji uposlenika škole i licenciranih vodiča na unaprijed određenim destinacijama koje podrazumijevaju rutu puta: *Sarajevo – Fojnica – Vitez – Jajce – Bihać – Cazin – Velika Kladuša – Bužim – Bihać – Prijedor – Vlašić – Travnik – Sarajevo*. Organiziraju je Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, škola JU Prva gimnazija u saradnji s turističkom agencijom. Uključuje posebne oblike odgojno-obrazovnog rada učenika i nastavnog osoblja izvan sjedišta škole, radi ostvarivanja pojedinih dijelova nastavnog plana i programa, odnosno usvojenog programa i operativnog plana realizacije odgojno-obrazovnih oblika rada.

ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI

Studijska posjeta “Od rata do mira I” ima za cilj učenje o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu Bosne i Hercegovine, te razvijanje i njegovanje kulture sjećanja i kolektivne memorije kod učeničke populacije na period agresije na Bosnu i Hercegovinu, odnosno njeno učešće u antifašističkoj borbi tokom Drugog svjetskog rata, kao i na značajne historijske ličnosti iz ovih perioda. Pored toga, cilj je očuvanje raznolikosti i pluralizma BiH, poticanje dijaloga, te objektivno upoznavanje s historijskim činjenicama s namjerom izgradnje trajnog mira i suživota na ovim prostorima.

KARAKTERNE SNAGE I VRLINE ISHODA

Studijskom posjetom učenici će razvijati sljedeće snage karaktera: UMJERENOST, TRANSCENDENTNOST, ODVAŽNOST, PRAVEDNOST, HUMANOST.

Učenici će tokom ove aktivnosti moći razviti samoregulaciju/kontrolu, razboritost, zahvalnost, smisao za humor, poštovanje ljepote i izvrsnosti, upornost, hrabrost, iskrenost, vitalnost, jednakost i poštenje, socijalnu odgovornost, timski rad, ljubav, socijalnu i emocionalnu inteligenciju, velikodušnost.

OČEKIVANI ISHODI STUDIJSKE POSJETE “OD RATA DO MIRA I”:

Učenik će moći ostvariti sljedeće ishode:

fu

- Donosi zaključke o kompleksnosti historijskih događaja na osnovu različitih interpretacija historijskih izvora;
- Procjenjuje različita historijska gledišta u zavisnosti od vremena i prostora;
- Tumači povezanost događaja i razvoja društva kroz političke, kulturne, ekonomske i religijske segmente u određenom historijskom vremenu;
- Utvrđuje uzroke i dugoročne posljedice događaja koje su izazvale prekretnice u svjetskoj i nacionalnoj historiji;
- Zaključuje o složenosti uzroka i posljedica događaja, pojava i procesa i njihovog utjecaja na sadašnjost;
- Istražuje historiju, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe BiH;
- Analizira značajne događaje i ličnosti iz bosanskohercegovačke historije;
- Opisuje historijske i prirodne spomenike, lokalitete i događaje od važnosti;
- Razlikuje historijske činjenice od mišljenja o historijskim događajima;
- Argumentira raznolikost i pluralizam BiH činjenicama iz prošlosti s ciljem uvažavanja različitosti i tolerancije;
- Istražuje modele i koncepte zdravog života i proizvodnje zdrave hrane.

ZADACI STUDIJSKE POSJETE

Predstavljaju konkretizaciju ciljeva koji se ostvaruju realizacijom sadržaja Izvedbenog plana realizacije studijske posjete.

OPĆI ZADACI

- a) materijalni (stjecanje znanja, vještina i navika);
- b) odgojni (svestrani odgoj, razvijanje karakternih snaga, razvijanje patriotizma i samopoštovanja);
- c) formalni (fizički, psihički i emocionalni razvoj).

SPECIFIČNI, ODNOSNO POJEDINAČNI ZADACI

- a) proučavanje objekata i fenomena u prirodi;
- b) razvijanje interesiranja za prirodu i izgrađivanje ekoloških navika;
- c) upoznavanje načina života i rada stanovnika pojedinih krajeva;
- d) proučavanje historijskih lokaliteta i događaja iz prošlosti;
- e) proučavanje prošlosti na osnovu spomenika;
- f) upoznavanje s likom i djelom značajnih historijskih ličnosti;
- g) razvijanje pozitivnog odnosa prema:
 - nacionalnim vrijednostima,
 - kulturnim i estetskim vrijednostima,
 - kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu Bosne i Hercegovine,
 - sportskim potrebama i navikama,
 - pozitivnim socijalnim odnosima,
 - shvatanju značaja zdravlja i zdravog stila života,
- h) podsticanje i razvijanje patriotizma;

-
- i) podsticanje i razvijanje empatije;
 - j) podsticanje i razvijanje raznolikosti i pluralizma;
 - k) podsticanje i ispoljavanje pozitivnih emocionalnih doživljaja;
 - l) osposobljavanje učenika za ostvarivanje osnovnih ljudskih potreba izvan porodice i školskog ambijenta.

SADRŽAJI KOJIMA SE POSTAVLJENI CILJEVI OSTVARUJU

- Posjeta prirodnim, historijskim, geografskim, književnim i kulturno-umjetničkim znamenitostima i lokalitetima.

METODE KOJIMA SE POSTAVLJENI CILJEVI OSTVARUJU

- Aktivno učenje, iskustveno učenje, dijaloška metoda, istraživačka metoda, kreativno pisanje.

SREDSTVA KOJIMA SE POSTAVLJENI CILJEVI OSTVARUJU

- Sredstva za finansiranje učešća djece/učenika, koja podrazumijevaju sve troškove neophodne za učešće u realizaciji studijske posjete, osigurana su u budžetu Kantona Sarajevo.
- Naknadu štete prouzrokovane nemarnim ponašanjem učenika snose roditelji.

NOSIOCI PREDVIĐENIH SADRŽAJA I AKTIVNOSTI

1. JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo

- finansira ukupne aktivnosti studijske posjete.

2. JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo

- nosilac aktivnosti,
- planira i organizira studijsku posjetu,
- koordinira realizacijom studijske posjete u svim segmentima i sa svim uključenim subjektima,
- provodi procedure Javnog poziva i izbora Agencije,
- osiguravanje svih sadržaja u uvjetima za odabir agencije (navođenje od agencije svih vrsta sadržaja koje će se realizirati),
- obaveza ugovaranja sigurnosnih aspekata pri realizaciji studijske posjete (osiguravanje potrebnih uvjeta za udobno i sigurno putovanje, smještaj, prehranu i boravak učenika u toku realizacije studijske posjete),
- zaključivanje Ugovora s agencijom-najboljim ponuđačem,
- dostavlja Program studijske posjete školama,
- dostavlja Izvedbeni plan studijske posjete školama na usvajanje,

- dostavlja Etički kodeks studijske posjete školama na usvajanje,
- dostavlja Operativni plan studijske posjete,
- priprema Nastavni materijal za licencirane vodiče,
- organiziranje konsultacija prije izvođenja putovanja, što podrazumijeva uključenost svih zainteresiranih subjekata,
- obaveza informiranja Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo o početku realizacije studijske posjete,
- monitoring aktivnosti,
- evaluacija aktivnosti.

3. Školski odbor

- upoznavanje s Programom i Etičkim kodeksom studijske posjete,
- **upoznavanje s Izvedbenim planom** studijske posjete,
- upoznavanje s Operativnim planom studijske posjete.

4. Direktor škole

- koordiniranje svim aktivnostima koje spadaju u nadležnost škole:
- prezentiranje Programa studijske posjete i Izvedbenog plana studijske posjete školskom odboru radi upoznavanja
- prezentiranje Operativnog plana studijske posjete Školskom odboru
- prezentiranje Etičkog kodeksa za realizaciju odgojno-obrazovnog rada u okviru vannastavnih i posebnih programa Školskom odboru
- predlaganje vođe putovanja i nastavnika u pratnji učenika
- u saradnji sa vođom puta dostavlja Institutu spisak učenika i broj nastavnika u pratnji
- logističke i organizacijske pripreme (precizirati prema specifičnim potrebama i okolnostima škole)
- komunikacija sa svim učesnicima u realizaciji aktivnosti
- organizacija pripremni sastanaka na nivou škole
- procjena rizika i plan upravljanja istim
- organizaciono-tehnička pitanja za realizaciju i odvijanje redovne nastave tokom studijske posjete
- izvještaj o realizaciji studijske posjete dostavlja Institutu
- sigurnost i dobrobit učenika

5. Nastavničko vijeće

- usvajanje Programa i Izvedbenog plana studijske posjete,
- usvajanje Operativnog plana studijske posjete,
- usvajanje Etičkog kodeksa studijske posjete,
- imenovanje vođe putovanja,
- imenovanje po jednog pratioca zaposlenika škole na svakih najmanje 15, a najviše 20 učenika,
- podnošenje izvještaja o realizaciji studijske posjete.

6. Odjeljsko vijeće

- izlaganje Programa i Izvedbenog plana studijske posjete;
- upoznavanje učenika s Etičkim kodeksom za realizaciju odgojno-obrazovnog rada u okviru vannastavnih i posebnih programa Školskom odboru;
- koordiniranje aktivnosti koje su u domenu rada Odjeljskog vijeća, po nalogu direktora škole:
 - pravovremeno upoznavanje roditelja sa organizacijom studijske posjete
 - pribavljanje saglasnosti
 - briga o dobrobiti učenika
 - izvještaj s putovanja
 - izvještaj s putovanja za roditelje i Nastavničko vijeće
 - upute za radne zadatke učenicima tokom studijske posjete (vođenje Dnevnika putovanja)
 - prezentacija radnih zadataka po povratku
 - evaluacija ukupnog iskustva studijske posjete.

7. Voda puta

- aktivno učešće u organizaciji i realizaciji studijske posjete
- ostvarivanje Programa i Izvedbenog plana studijske posjete
- tehničko-organizacijska koordinacija sa Agencijom po pitanju broja i rasporeda učenika i njihove pratnje u autobuse
- preduzimanje neophodnih aktivnosti u smislu osiguranja bezbjedonosnih aspekata realizacije studijske posjete
- priprema Izvještaja o realizaciji studijske posjete

8. Roditelji učenika

- upoznavanje s Programom i Izvedbenim planom studijske posjete,
- upoznavanje s Etičkim kodeksom studijske posjete na roditeljskim sastancima,
- davanje pismene saglasnosti za učešće djeteta u realizaciji studijske posjete,
- dostavljanje potrebne dokumentacije vodi puta, najkasnije 5 dana prije putovanja,
- dostavljanje izjave o prihvatanju nadoknade troškova i eventualno pričinjene štete koje prouzrokuje učenik (njihovo dijete).

9. Učenici

- plansko upoznavanje s Etičkim kodeksom studijske posjete na časovima odjeljske zajednice,
- upoznavanje s pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja (diskriminacije, neprijateljstva svih oblika nasilja s posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje),

- zabrana osamljivanja i odlaska učenika na neprikladna mjesta.

10. Agencija

- osiguranje pretpostavki za realizaciju Programa i Izvedbenog plana studijske posjete,
- osiguranje usluga licenciranih turističkih vodiča,
- osiguranje visokog kvaliteta usluga prijevoza, smještaja, boravka, ishrane, te drugih usluga u sklopu turističkog aranžmana,
- osiguranje sigurnosnih aspekata realizacije studijske posjete.

PLANIRANI OBUHVAT UČENIKA

Svi učenici prvog razreda srednjih škola u Kantonu Sarajevo u pratnji nastavnika (oko 4.405 učenika u školskoj 2025/2026. godini).

VREMENSKI OKVIR

- Sve GRUPE (oko 4.405 učenika po godini) od 31. marta do 13. novembra (17 sedmica u grupama između 200 i 250 učenika + nastavnici u pratnji), budžetska godina 2026.

PUTNI PRAVAC S KONAČNIM ODREĐIŠTIMA

Planirano je da put traje četiri dana i tri noći, utorak – petak, na relaciji:

Sarajevo – Fojnica – Vitez – Jajce – Bihać – Cazin - Velika Kladuša – Bužim – Bihać – Prijedor – Vlačić – Travnik – Sarajevo.

OD RATA DO MIRA I

TERMINOLOGIJA:

- **Predstavnik agencije** – glavni koordinator studijske posjete ispred agencije, odgovoran za cjelokupnu organizaciju i realizaciju programske aktivnosti.
- **Licencirani vodič** – vodič angažovan od strane agencije, zadužen za stručno vođenje grupe u autobusu i/ili na odabranim lokalitetima izvan autobusa.
- **Nastavnik** – predstavnik škole, odgovoran za pratnju, sigurnost i nadzor učenika tokom putovanja.
- **Ovlaštena osoba agencije** – vanjski saradnik agencije, zadužen za stručno vođenje grupe na određenim lokalitetima.
- **Kustos** – stručna osoba, angažovana od strane agencije ili ustanove, zadužena za prezentaciju i stručno vođenje grupe u muzejima, galerijama ili sličnim institucijama.
- **Turistički vodič** – predstavnik turističke zajednice određenog grada ili regije, zadužen za stručno vođenje i interpretaciju sadržaja na terenu.

VAŽNA NAPOMENA:

- Izuzetno je važno da agencija, u skladu s programskom agendom, osigura prisustvo svih navedenih aktera u tačno definisanim ulogama. Svaki od njih ima specifične zadatke i odgovornosti koji se ne mogu zamjenjivati ili spajati bez prethodnog odobrenja i usklađivanja sa Institutom/naručiocem posla. Ovakav pristup osigurava kvalitetnu realizaciju studijske posjete, stručnost u vođenju i sigurnost učesnika.

REALIZACIJA PROGRAMSKE AGENDE:

I DAN

- Sarajevo** – Polazak ispred Zemaljskog muzeja u 07:00 sati.
Pred polazak ispred Zemaljskog muzeja agencija obezbjeđuje cca. 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Prilikom polaska nastavnici i licencirani vodiči agencije (u daljem tekstu: licencirani vodiči) ući će u po jedan autobus i preuzeti stručno vođenje grupa.
- Fojnica** – Dolazak u Fojnicu na autobusku stanicu.
Posjetu Franjevačkom samostanu predvodit će predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje predavanje od strane ovlaštene osobe agencije (fratra) u prostoru crkve i stručno vođenje od strane kustosa prilikom posjete muzeju, kao i ulaznice ukoliko ulaz nije besplatan. U Franjevačkom samostanu ili u Fojnici na autobuskoj stanici agencija predviđa pauzu za toalet. Polazak iz Fojnice.
- Vitez (Ahmići)** – Dolazak u Ahmiće.
Obilazak Šehidskog spomen-obilježja kod Donje džamije u Ahmićima predvodit će predstavnici agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije. U Ahmićima agencija predviđa pauzu za toalet u okviru predviđenog vremena za posjetu. Polazak iz Ahmića.
- Jajce** – Dolazak na autobusku stanicu.
Prilikom dolaska u Jajce učenici napuštaju autobuse na autobuskoj stanici. Potom slijedi podjela lanč paketa na autobuskoj stanici i pauza za ručak ili toalet u trajanju od 45 minuta, nakon čega je potrebno učenike podijeliti u tri (3) grupe koje uz pratnju predstavnika agencije, nastavnika i licenciranih vodiča preuzimaju tri turistička vodiča koje obezbjeđuje agencija. Tri grupe istovremeno idu u posjetu Muzeju II zasjedanja Avnoja. Tokom posjete Muzeju II zasjedanja Avnoja agencija obezbjeđuje ulaznice za sve učesnike i predavanje od strane kustosa muzeja (Tema: Antifašistička borba i izgradnja Socijalističke Jugoslavije). Zatim grupe odvojeno i naizmjenično posjećuju Tvrđavu, kao i gradske znamenitosti. Tokom posjete Tvrđavi agencija obezbjeđuje ulaznice za sve učesnike, a tokom stručnog vođenja turistički vodič svakoj pojedinačnoj grupi na Tvrđavi prezentira predavanje o kulturno historijskim znamenitostima Jajca, a koje mogu vizualizirati s tvrđave (Teme: Tvrđava, Plivski vodopad, Medvjed kula, Crkva svete Marije, Franjevački samostan, Katakombe, Hram Mitreja i sl.). Tokom posjete gradskoj jezgri agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane turističkih vodiča (Teme: kao i na

JA

Tvrđavi). Polazak iz Jajca. Prilikom vožnje prema Bihaću, usputni prolazak pored Plivskih jezera i Mlinčića.

- **Bihać** – Dolazak u hotele između 18:00 i 19:00 sati.
Smještaj u hotele s najmanje tri zvjezdice. Sobe trebaju biti jednokrevetne, dvokrevetne, trokrevetne, četverokrevetne ili petokrevetne. Smještaj u hotele svih učesnika vrši agencija sa svojim timom pratnje i predstavnicima škola. Večera od 19:00 sati u hotelu na principu posluživanja (treba biti raznovrsna i obilna).

II DAN

- **Bihać** – Doručak na principu švedskog stola (treba biti raznovrstan i obilan) između 07:00 – 08:00 sati.
Pred polazak agencija obezbjeđuje cca. 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Polazak u 08:15 sati.
- **Cazin** – Dolazak na Stari grad Ostrožac.
Posjetu Starom gradu Ostrožac predvode predstavници agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane turističkog vodiča, kao i ulaznice za sve učesnike ukoliko su potrebne. Polazak s Ostrožca.
- **Velika Kladuša** – Dolazak na Stari grad Kladuša.
Posjeta starom gradu Kladuša, kuli Muje Hrnjice i okolini tvrđave predvode predstavници agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije, kao i ulaznice za sve učesnike ukoliko su potrebne. Po završetku posjete, slijedi podjela lanč paketa na platou Starog grada Kladuša i pauza za ručak i toalet u trajanju od 45 minuta. Polazak iz V. Kladuše.
- **Bužim** – Dolazak u Bužim.
Posjetu mezaru generala i heroja odbrambeno-oslobodilačkog rata Izeta Nanića predvode predstavници agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije. Po završetku posjete mezaru, posjetiti Muzej 505. bužimske viteške brigade u pratnji predstavnik agencije, nastavnika i licenciranih vodiča. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane kustosa, kao i ulaznice ukoliko su potrebne.
- **Bihać** – Dolazak u Bihać.
Posjetu Spomen kompleksu "Sile nebeske" u okviru kojeg je predviđena i posjeta spomeniku generala i heroja odbrambeno-oslobodilačkog rata Adila Bešića predvode predstavници agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije. Zatim slijedi posjeta gradskoj jezgri Bihaća gdje učenike dijelimo u dvije (2) grupe. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane dva turistička vodiča, koji naizmjenično paralelno s grupama posjećuju gradske znamenitosti. (Teme: Kapetanovu kulu, Fethija džamiju, Zvonik sv. Ante i Muzej I zasjedanja Avnoja). Večera od 19:00 sati u hotelu na principu posluživanja (treba biti raznovrsna i obilna).

III DAN

- **Bihać** – Doručak na principu švedskog stola (treba biti raznovrstan i obilan) između 07:00 – 08:00 sati.

15

Pred polazak agencija obezbjeđuje cca. 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. Polazak iz Bihaća u 08:15 sati. Posjeta memorijalu Garavice u pratnji predstavnik agencije, nastavnika i licenciranih vodiča. Stručno vođenje realizira ovlaštena osoba agencije. Zatim slijedi posjeta Nacionalnom parku Una – Japodski otoci u pratnji predstavnik agencije, nastavnika i licenciranih vodiča. Stručno vođenje realiziraju licencirani vodiči, a agencija obezbjeđuje ulaznice ukoliko su potrebne. Polazak s Japodskih otoka.

- **Prijedor** – Dolazak u Prijedor (Kozarac).

Posjetu Centralnom spomen-obilježju žrtvama za regije Kozarca 1992.-1995. u samoj čaršiji, a zatim i lokaciji šehidskog mezarja Kamičani predvode predstavnik agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije. Zatim slijedi posjeta poduzetničkom pogonu jednom od povratnika. Potrebno je da agencija kontaktira vlasnika i obezbijedi pristup poduzetničkom pogonu za sve učesnike studijske posjete. Agencija obezbjeđuje strogo kontrolirano i stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije, kao i ulaznice ukoliko su potrebne. Po završetku posjete, slijedi podjela lanč paketa na istom lokalitetu i pauza za ručak i toalet u trajanju od 45 minuta. Polazak iz Prijedora (Kozarca).

- **Vlašić** – Dolazak na Vlašić.

Smještaj u hotele s najmanje tri zvezdice. Sobe trebaju biti jednokrevetne, dvokrevetne, trokrevetne, četverokrevetne ili petokrevetne. Smještaj u hotele svih učesnika vrši agencija sa svojim timom pratnje i predstavnicima škola. Večera od 19:00 sati u hotelu na principu švedskog stola (treba biti raznovrsna i obilna).

IV DAN

- **Vlašić** – Doručak na principu švedskog stola (treba biti raznovrstan i obilan) između 08:00 – 09:00 sati. Polazak u 09:30 sati.

Pred polazak agencija obezbjeđuje cca. 250 lanč paketa za put (obilniji lanč paket, koji pored suhog obroka mora sadržavati voće, vodu, sok i slatkiš) i koji ima HACCP standard ili drugi dokaz o ekvivalentnim mjerama kojim se dokazuje kontinuirana kontrola kvalitete proizvoda. U pratnji predstavnik agencije, nastavnika i licenciranih vodiča slijedi posjeta spomeniku Armiji RBiH na Galici. Predavanje na Galici predvodi ovlaštena osoba agencije ili turistički vodič (Teme: Hrabra odbrana domovine na tom podneblju i strateški značaj Vlašića 1992.-1995., s posebnim osvrtom na teme: Korićanske stijene, Operacija „Vlašić“ i sl.). Zatim slijedi povratak preko Babanovca i silazak u Mudrike gdje učesnici posjećuju proizvođače zdrave hrane. Agencija obezbjeđuje siguran pristup gazdinstvima, kao i stručno vođenje od strane ovlaštene osobe agencije (Teme: načinu življenja na ovom prostoru, motivi opstanka i posvećenosti za proizvodnjom zdrave hrane).

- **Travnik** – Dolazak u Travnik na lokalitet Plava voda.

Po dolasku u Travnik slijedi podjela lanč paketa i pauza u trajanju do 13:30 ili 14:30 sati u ovisnosti o potrebama učesnika, nakon čega učenike dijelimo u dvije (2) grupe koje prate predstavnik agencije, nastavnici i licencirani vodiči. Agencija obezbjeđuje stručno vođenje od strane dva (2) turistička vodiča i ulaznice za sve učesnike na lokalitetima koje obilaze. Dok jedna grupa obilazi Tvrđavu (Teme: Historija Travnika, recentna historija BiH, Elči Ibrahim-pašina medresa, kulturno-historijski spomenici i sl.), druga grupa

JA

obilazi gradske znamenitosti (Šarena džamija i kuća Ive Andrića i sl.). U Rodnoj kući Ive Andrića agencija dodatno osigurava i stručno vođenje od strane kustosa muzeja. Potom slijedi završno okupljanje ispred Elči Ibrahim-pašine medrese kada slijedi polazak iz Travnika.

- **Sarajevo** – dolazak na plato ispred Željezničke stanice između 16:00 i 18:00 sati.

Napomena: Ruta putovanja može se realizirati i u suprotnom smjeru, u zavisnosti od eventualnih nepredviđenih okolnosti koje mogu nastupiti.

OPIS PRIJEVOZA, UGOSTITELJSKIH USLUGA I DRUGIH USLUGA

- Pri realizaciji putovanja bit će korišteni autobusi koji nisu stariji od 12 godina, tehnički ispravni i pregledani (redovni tehnički pregledi u posljednjih šest mjeseci i tehnički pregled obavljen ne ranije od pet dana prije polaska). Njima će upravljati lica koja ispunjavaju zahtjeve u pogledu profesionalne obučenosti i kompetentnosti, kao i psihofizičke sposobnosti za upravljanje autobusom (tahografske trake za prethodna dva dana).
- Agencija može da koristi vlastita prijevozna sredstva ili prijevozna sredstva u vlasništvu drugih pravnih i fizičkih lica koja su registrirana za obavljanje djelatnosti prijevoza putnika u kojima su putnici i prtljag osigurani.
- U cilju sigurnog boravka učenika, Agencija može da koristi samo one smještajne i ugostiteljske objekte koji zadovoljavaju određene standarde u smislu kvaliteta usluga smještaja, prehrane i posluživanja napitaka, s posebnim osvrtom na visok kvalitet ispunjenosti sanitarno-higijenskih i zdravstvenih zahtjeva u pogledu pripremanja hrane i napitaka (HACCP standard) i smještajnih sadržaja (hotel s najmanje tri zvjezdice u višekrevetnim sobama).

INKLUZIJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA

Priznavanje inkluzije kao ključne za postizanje prava na obrazovanje jeste jedan od ciljeva studijske posjete. Preporuke za realizaciju ovog segmenta putovanja bit će usklađene s potrebama učenika i škola, a u saradnji s Institutom za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.